

UCHWAŁA Nr 10/2025
MŁODZIEŻOWEJ RADY MIEJSKIEJ
ALEKSANDROWA KUJAWSKIEGO

z dnia 16 grudnia 2025 r.

w sprawie udzielenia poparcia dla zmian w prawie oświatowym

Na podstawie § 11 ust. 1 uchwały nr XXI/182/20 Rady Miejskiej Aleksandrowa Kujawskiego z dnia 16 lipca 2020 r. w sprawie wyrażenia zgody na powołanie Młodzieżowej Rady Miejskiej Aleksandrowa Kujawskiego oraz nadania jej statutu (Dz. Urz. Woj. Kujawsko-Pomorskiego z 2025 r., poz. 848) uchwala się, co następuje:

§ 1. Młodzieżowa Rada Miejska Aleksandrowa Kujawskiego popiera projekt poprawek w nowelizacji Ustawy Prawo Oświatowe przygotowany przez konsorcjum organizacji pozarządowych: Fundację Varia Poznania, Stowarzyszenie Precedens, Stowarzyszenie Kogutorium i Polską Radę Organizacji Młodzieżowych.

§ 2. Treść projektu poprawek w prawie oświatowym stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Przewodniczącemu Młodzieżowej Rady Miejskiej Aleksandrowa Kujawskiego.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty.

Przewodniczący
Młodzieżowej Rady Miejskiej
Aleksandrowa Kujawskiego

/-/ Jakub Przekwas

Poznań, Warszawa, 24.11.2025

Szanowni przedstawiciele młodzieżowych rad i organizacji pozarządowych

Nowelizacja ustawy – prawo oświatowe, powołująca rzeczników praw uczniów na terenie całej Polski i modyfikująca w sposób znaczny system oświaty, jest już w zaawansowanym stadium. W momencie przekazywania Wam tego dokumentu projekt ustawy procedowany jest na etapie Stałego Komitetu Rady Ministrów, po przeprowadzeniu tego etapu zajmie się nim zaś Rada Ministrów w ramach swojego posiedzenia. Na sam koniec, dokument ten trafi pod łaskę marszałkowską i będzie procedowany przez Sejm, Senat oraz Prezydenta.

Nowelizacja ta stanowi dość istotny krok na drodze w kierunku wprowadzenia większej równowagi na linii nauczyciel-uczeń, stawiając jednocześnie tę relację na klarownych warunkach. Stronie uczniowskiej gwarantuje korzystanie z prawa do nauki na jasnych zasadach. Nie ukrywamy jednak, iż projekt ten, by miał rację bytu, musi zmienić swoje detale w taki sposób, by jak najbardziej odpowiadał potrzebom społeczności szkolnej.

Koniecznością są poprawki, które mają ustabilizować sytuację prawną i nie doprowadzić do poszerzenia problemu, który jest widoczny obecnie – karania uczniów na podstawie nieprecyzyjnych i płynnych stwierdzeń w statutach szkół, jak również niezastosowania takich poprawek, które są bezcelowe i mogą ograniczać wolności przynależne tak uczniowi jak i obywatelowi (np. wolność wyrażania się). W skrócie, nasze postulaty stawiają się w następujących sprawach:

- wymaganie zgody ucznia oraz także rodziców (w przypadku ucznia niepełnoletniego) przed zastosowaniem „nakazu przywrócenia stanu poprzedniego” oraz „nakazu wykonania prac porządkowych”;
- skrócenie okresu zatarcia kary z 3 lat do 1 roku oraz zniesienie mechanizmu, który powoduje przerwanie biegu zatarcia wcześniejszych kar w razie kolejnego ukarania;
- przywrócenie dwóch kluczowych kompetencji krajowego RPU – możliwość żądania wszczęcia postępowania dyscyplinarnego oraz prawo składania opinii przed sądami;
- przyjęcie zasady domyślnego nieujawniania danych wnioskodawcy; ujawnienie tylko za wyraźną zgodą lub gdy wymaga tego przepisy szczególne;
- usunięcie odwołań do „ogólnie przyjętych norm społecznych”, aby uniknąć arbitralnych interpretacji; ewentualnie – użycie pojęcia „zasad współżycia społecznego”, które ma już w prawie ugruntowane znaczenie;
- usunięcie z projektu możliwości regulowania wyglądu ucznia (np. makijaż, fryzura); pozostawienie do uregulowania wyłącznie kwestii dotyczących stroju (zgodnego z prawem i zapewniającego bezpieczeństwo);

- wprowadzenie minimalnych wymogów kwalifikacyjnych dla kandydatów na powiatowych i gminnych (miejskich) RPU, np. wiek i doświadczenie w działalności społecznej lub ochronie praw uczniów;
- rezygnacja z możliwości wprowadzenia całkowitego zakazu korzystania z telefonów oraz wybór jednej z opcji alternatywnych:
 - zakazanie korzystania z komórek tylko na lekcjach albo;
 - zróżnicowanie tego zakazu w zależności od wieku („klauzula 15+ /18+”) albo;
 - uzgodnienie zakazu ze społecznością szkolną w drodze referendum szkolnego;
- dodanie do katalogu praw uczniowskich prawa wyboru i do bycia wybieranym do młodzieżowych rad przy JST, jeśli statut tej rady przewiduje udział w niej przedstawicieli z ramienia szkoły lub placówki.

Bez Waszego głosu nasze wysiłki nie przebiją się do ogółu społeczeństwa. Dlatego Wasze wsparcie jest niezbędne dla sprawy. Jeśli postulaty przez nas zgłoszone odpowiadają Waszym potrzebom i poczuciu sprawczości dla zmieniania otaczającego Was świata, byłoby nam miło zobaczyć Wasz podpis na naszej liście poprawek.

Pełną i rozwiniętą listę poprawek dołączamy począwszy od następnej strony.

SZCZEGÓŁOWA LISTA POPRAWEK

1.

Tytuł poprawki: Usunięcie możliwości przymuszenia ucznia do świadczenia pracy w ramach “środków oddziaływania wychowawczego” oraz zamknięcie katalogu “środków”.

Opis: MEN w swoim projekcie postuluje dodanie katalogu “środków oddziaływania wychowawczego”, który to może być uzupełniony o środki nieokreślone w ustawie. Wśród nich jest zobligowanie ucznia do dokonania określonych prac porządkowych, co stanowi przymuszenie ucznia do pracy, zwłaszcza że środek ten może być zastosowany tylko za zgodą rodzica, nie pytając ucznia o jego zdanie.

Uzasadnienie: Prawo do pracy stanowi istotną część praw przysługujących obywatelowi polskiemu, na podstawie art. 65 ust. 1 Konstytucji. Obowiązek pracy może być nałożony tylko przez ustawę, lecz należy zauważyć, iż brzmienie przepisu, możliwość nałożenia innych “środków” niż te określone w ustawie sprawia, że w zasadzie przepis ten może stanowić podstawę do wykonania pracy niewspółmiernej do rozmiaru przewinienia (albo nie musi nawet wynikać z przewinienia - oddziaływanie wychowawcze jest bowiem terminem nieostrym, do którego można równie dobrze przypisać samą chęć przydzielenia zadania uczniowi). Przymus pracy jako “miękki” środek postępowania nie może mieć odniesienia do prawa, które z natury rzeczy, w zakresie obowiązków nakładanych na ucznia, musi być konkretne i precyzyjne, czego katalog “środków” nie spełnia. Środki te nie mogą stanowić furtki do samowolnego i niemal nieograniczonego przymuszania ucznia do pracy, ograniczonej jedynie decyzją rodzica. Co istotne, “środki” te nie różnią się od katalogu z ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (art. 4 ust. 4), przy czym katalog z u.w.r.n. zakłada ich wykorzystanie za zgodą ucznia, w przeciwieństwie do tych “miękkich” środków. Z tego samego powodu “zamykanie” katalogu “środków” stanowi ochronę ucznia przed czynami ze strony dyrektora/nauczyciela, gdzie doświadczenia organizacji dbających o prawa uczniowskie mówią o złych intencjach, np. o charakterze poniżającym (co w istocie rzeczy przyświecało całości istoty ustawy w trakcie jej tworzenia).

2.

Tytuł poprawki: Zmniejszenie okresu usunięcia informacji o karze nałożonej przez ucznia z 3 lat do roku oraz usunięcie zapisu o biegu terminu od nowa przy nałożeniu kolejnej kary.

Opis: Wg obecnego brzmienia ustanowiony został odpowiednik instytucji “zatarcia kary” w postępowaniu karnym. Postulatem konsorcjum jest, by okres ten zmniejszyć do roku, jak również by termin ten nie biegł od nowa w przypadku nałożenia kolejnej kary.

Uzasadnienie: Pomysł sam w sobie jest trafny, niemniej zważając na rozwój psychofizyczny młodego ucznia, okres 3 lat jest długi (a dodatkowo przez stały rozwój ucznia może być krzywdzący, wszak negatywne cechy stanowiące podstawę niepożądanych zachowań mogły zostać w międzyczasie przywrócone do stanu oczekiwanego), i stanowić może nawet przy nałożeniu kary w początkowym etapie edukacyjnym piętno, które może zaważyć np. przy przyznawaniu nagród.

3.

Tytuł poprawki: Przywrócenie krajowemu RPU możliwości występowania przed sądami (jako przyjaciel sądu), oraz wszczynania postępowania dyscyplinarnego w stosunku do nauczycieli.

Opis: Wg obecnego stanu krajowy RPU nie ma możliwości występowania przed Sądem Najwyższym, Naczelnym Sądem Administracyjnym oraz innymi organami władzy sądowniczej w istotnej pozycji, jak również nie ma możliwości wszczynania postępowania dyscyplinarnego w sytuacji, gdy wg jego informacji nauczyciel będzie naruszał prawa i dobro dziecka. Poprawka przywraca krajowemu RPU te kompetencje.

Uzasadnienie: Przemodelowanie stanowiska krajowego RPU stanowi kompromis pomiędzy różnymi poglądami podmiotów biorących udział w konsultacjach społecznych. W naszej ocenie należy jednak pozostawić dwie „silne” kompetencje Rzecznikowi, a to możliwość żądania wszczęcia postępowania dyscyplinarnego oraz prawo do składania sądom tzw. opinii przyjaciela sądu (*amicus curiae*) bez formalnego wstępowania do postępowania jako jego strona.

Zapewnienie Rzecznikowi możliwości żądania wszczęcia postępowania dyscyplinarnego w związku z naruszeniem praw uczniowskich zapewni, że funkcja ta nie będzie iluzoryczna, a krajowy RPU zyska narzędzia gwarantujące skuteczną ochronę uczniów. Należałoby więc powrócić do rozwiązań, które projektodawca zaproponował w pierwotnym brzmieniu projektu.

Zrozumieć można również zrezygnowanie z kompetencji Rzecznika do występowania przed sądami i TK, aczkolwiek warto byłoby pozostawić w tej sytuacji możliwość składania Rzecznikowi tzw. opinii przyjaciela sądu (istotnego poglądu w sprawie) w zakresie jego działalności – np. na wzór kompetencji Rzecznika Finansowego.

4.

Tytuł poprawki: Ustanowienie obowiązku nieujawniania danych zgłaszającego bez uzyskania jego zgody.

Opis: Obecne brzmienie przepisu nakazuje uczniowi skarżącemu wnieść sprzeciw wobec ujawnienia danych skarżącego w sytuacji, gdy chce je zastrzec. Proponowana poprawka odwraca sytuację - wymaga do ujawnienia danych zgłaszającego.

Uzasadnienie: W naszej ocenie wprowadzenie obligatoryjnego odmówienia ujawnienia danych, o ile osoby zainteresowane wyrażą taki sprzeciw jest kierunkiem słusznym w odniesieniu do pierwotnego braku takiego rozwiązania. Należy zaznaczyć, że anonimowe (zewnętrznie) zgłoszenie sprawy do krajowego RPU jest gwarancją jego skuteczności, tym bardziej że do Rzecznika na poziomie krajowym trafiać będą najtrudniejsze i najbardziej złożone przypadki (z uwagi na rozbudowaną siatkę systemu ochrony praw ucznia). Uważamy jednak, że brak ujawniania danych powinien być standardem (jak w przypadku np. informacji zgłaszanych inspekcji pracy), a dopiero na wyraźne życzenie zainteresowanych mogą być one udostępniane. Nie powinno to dotyczyć jednak organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości w zakresie przestępstw określonych w art. 240 § 1 Kodeksu karnego.

5.

Tytuł poprawki: Usunięcie odniesień do norm społecznych i zastąpienie ich odniesieniami do przepisów prawa.

Opis: Wg obecnego brzmienia wygląd, ubiór, zachowanie będą określone wg kryterium "norm społecznych", co stanowi pojęcie nieostre i stanowić może, iż rzecz tolerowana, wręcz akceptowalna w jednym miejscu, może być zakazana w drugim z racji nieskodyfikowanych zasad. Postulujemy w zastępstwie odniesienie do przepisów prawa, które to z kolei stanowią skodyfikowaną formę norm społecznych, a przez to klarowną dla ucznia i mającą odniesienie w procesie kształtowania świadomości ucznia jako obywatela państwa prawa.

Uzasadnienie: Koncept norm społecznych z racji braku kodyfikacji, stanowić może furtkę do naruszania praw uczniowskich, w szczególności wolności wyrażania opinii na podstawie bliżej niezidentyfikowanych zasad, których to natura nie powinna stanowić kryterium w ocenie respektowania obowiązków przez osoby uczące się. Pozostawienie regulacji w powyższym brzmieniu pozwalałoby na karanie (bądź też nie) osób uczących się za kwestie podlegające kryterium etycznym w zależności od miejscowości, w której uczy się dana osoba, co stanowi w istocie rzeczy możliwość obejścia prawa na podstawie uznaniowo rozumianych zasad. Dodatkowo, problemem jest również określenie "ogólnie przyjętych norm społecznych" - jest to koncept nowy i nie jest możliwe znalezienie jakiegokolwiek odniesienia do istniejącego już w prawie określenia. Jednocześnie nie możemy zgodzić się z myślą, iż czyny naruszające normy społeczne, a nienaruszające prawa powinny być karane. Sam fakt, że takie czyny nie są penalizowane w prawie karnym stanowi wystarczający argument, by takich czynów nie karać również w środowisku uczniowskim - skoro bowiem ustawodawca w

procesie legislacyjnym uznał czyny naruszające normy społeczne za zgodne z prawem, karanie uczniów za ich naruszanie sprawiłoby, iż zaburzony zostaje cel przygotowania przez szkołę lub placówkę ucznia do życia w warunkach państwa prawa.

6.

Tytuł poprawki: Usunięcie kompetencji regulacji wyglądu w przypadku uroczystości w szkole, poza nią oraz wyjść grupowych i wycieczek szkolnych, w oparciu o “normy społeczne”.

Opis: Usunięcie odniesienia do norm społecznych w kontekście regulacji wyglądu ucznia, jak również usunąć regulacje umożliwiające szkole określenie wyglądu ucznia w sytuacjach, gdzie nie jest to uwarunkowane względami bezpieczeństwa.

Uzasadnienie: Wkraczanie w bardzo osobistą sferę ucznia, jaką jest jego wygląd (np. makijaż, paznokcie, fryzura) nie zdaje testu proporcjonalności wprowadzanych ograniczeń oraz wprowadza dalsze regulacje w zakresie kształtowania ograniczeń praw i wolności ucznia (człowieka), które to ograniczenia powinny być zawarte wyłącznie w ustawie (wyłącznie ustawy – art. 31 ust. 3 Konstytucji RP). Naszym zdaniem powinno się po pierwsze zrezygnować z możliwości regulowania wyglądu ucznia, a pozostawić wyłącznie taką możliwość w odniesieniu do jego stroju (w tym obuwia), z uwzględnieniem norm prawnych (zakaz stroju nawołującego do nienawiści bądź w inny sposób niezgodnego z prawem) oraz bezpieczeństwa ucznia i innych osób (zakaz ostrych, wystających elementów stroju itd.).

7.

Tytuł poprawki: Opisanie sposobu wyboru oraz wymagań wobec kandydatów na gminnych oraz powiatowych RPU.

Opis: Poprawka usuwa kompetencję uchwały rady gminy/powiatu, umożliwiającej jej samodzielną regulację warunków oraz wymagań na funkcję gminnego/powiatowego RPU i reguluje te aspekty względem wojewódzkich RPU, z zastrzeżeniem udokumentowanego doświadczenia 2 lat pracy z dziećmi oraz młodzieżą (zamiast 5 lat doświadczenia w tematyce praw uczniowskich).

Uzasadnienie: W naszej ocenie pozostawienie rozbudowanego systemu ochrony praw ucznia jest potrzebne i słuszne. Trzeba jednak zagwarantować, że osoby na stanowiskach rzecznika będą posiadały właściwe kompetencje i umiejętności do sprawowania tej roli. Zadaniem rzecznika nie jest bowiem wyłącznie interwencja w razie naruszania praw ucznia („leczenie”), ale również pewna profilaktyka, promowanie praw ucznia, spotkania w szkołach z całą społecznością szkolną („zapobieganie”). Z tego względu należy dodać jasne wymagania co do

kandydata na stanowiska RPU na poziomie samorządowym, ponieważ obecnie projekt ustawy w tym temacie milczy. Jednocześnie stanowiska RPU na poziomie gminnym (miejskim) i powiatowym mogą być dobrym miejscem do dania szansy aktywnym członkom społeczeństwa obywatelskiego.

8.

Tytuł poprawki: zastosowanie jednej z 3 opcji w kontekście regulacji oraz zakazu korzystania z telefonów komórkowych:

- 1) Wprowadzenie zakazu korzystania z telefonów na lekcjach (z wyjątkiem zgody nauczyciela z uwagi na przedmiot danych zajęć), ale już nie na przerwach;
- 2) Wprowadzenie rozróżnienia pomiędzy grupami uczniów, np. „klauzula 15+/18+” – na wzór rozwiązań przyjętych w odniesieniu do zadań domowych, rozróżniając ich prawa do korzystania z telefonu;
- 3) Szkolne referendum w sprawie zakazu korzystania z telefonów komórkowych, w którym udział brałaby cała społeczność szkolna.

Opis: Poprawka postuluje usunięcie kompetencji statutowej zakazu korzystania z urządzeń mobilnych na terenie szkoły oraz uregulowanie całej materii korzystania z telefonów na terenie szkoły na gruncie ustawy.

Uzasadnienie: Przepis ten prezentuje tendencje szkół do rozwijania systemu represji oraz odcinania od narzędzi, które – dobrze wykorzystane – mogą wspierać rozwój osobisty, zamiast rozwoju kompetencji w zakresie świadomego korzystania z technologii cyfrowych. Proponowany zakaz będzie również w praktyce trudny do wyegzekwowania – wielu uczniów będzie zapewne próbowało go obchodzić, na przykład korzystając z telefonów w łazienkach lub innych miejscach poza kontrolą nauczycieli, powołując się na zostawienie telefonu w domu, co może prowadzić do jeszcze większego konfliktu z normami prawa i pogorszenia atmosfery w szkole. Zamiast wspierać wychowanie do odpowiedzialnego korzystania z technologii przepisy takie tworzą pozory dyscypliny bez realnej gwarancji ich skuteczności. Co najważniejsze, zakaz korzystania z urządzeń mobilnych w trakcie przerw nie ma żadnego uzasadnienia i stanowi przykład obostrzenia, które nie rozwiązuje problemu. Przepis ten nie stanowi doprecyzowania art. 99 obecnego brzmienia ustawy – prawo oświatowe, a je zmienia, wg obecnej doktryny bowiem nie jest możliwe zakazanie wnoszenia i korzystania z telefonu komórkowego na terenie szkoły. Trendy i dążenie szkół do wykluczenia korzystania z telefonów na terenie szkół nie mogą stanowić racjonalnego uzasadnienia dla ingerencji w prawa i wolności ucznia. Prawodawca powinien działać w sposób racjonalny i proporcjonalny, a nie kierować się modnymi, ale powierzchownymi hasłami, które nie znajdują potwierdzenia w badaniach naukowych. Trendy odzwierciedlają podejście

charakterystyczne dla wizji szkoły opartej na zakazach względem uczniów, a nie na rozwijaniu ich odpowiedzialności i kompetencji cyfrowych.

9.

Tytuł poprawki: dodanie do katalogu praw uczniowskich prawa wyboru i do bycia wybieranym do młodzieżowych rad przy JST, jeśli statut tej rady przewiduje udział w niej przedstawicieli z ramienia szkoły lub placówki.

Opis: Poprawka usankcjonuje pełen i nieskrępowany wybór do młodzieżowych rad przy jednostkach samorządu terytorialnego, nieograniczony karami nakładanymi przez nauczyciela czy dyrektora, w miejscach, gdzie statut młodzieżowej rady przewiduje reprezentację szkół w radzie.

Uzasadnienie: Doświadczenia empiryczne członków Stowarzyszenia Precedens wskazują na brak reprezentatywności w wyborze członków młodzieżowej rady, która to część członków wskazywana była bezpośrednio przez dyrektora, zaś w sytuacjach, kiedy wybór delegata do młodzieżowej rady następował w wyniku wyboru ogółu uczniów, dyrektor odmówił wskazania ów delegata. Konieczne jest więc podkreślenie autonomii młodzieżowej rady oraz wyboru uczniów, którzy to są w stanie skutecznie wybrać kandydata do reprezentowania szkoły w organach gminy czy powiatu. Poprawka proponowana przez nasze zrzeszenie organizacji sprawia, że niemożliwym staje się wybór delegata do młodzieżowej rady z ramienia szkoły wyłącznie decyzją dyrektora i implikuje konieczność wyboru ów przedstawiciela do młodzieżowej rady decyzją ogółu uczniów. Zawarcie tego prawa w katalogu praw ucznia uniemożliwi ponadto usunięcie przedstawiciela do młodzieżowej rady np. w ramach „środków oddziaływania wychowawczego”, z racji faktu iż ów środki nie mogą ograniczać praw uczniów.

Liczymy akceptację Naszych postulatów, są one korzystne dla całego środowiska zajmującego się prawami ucznia, ale przede wszystkim – dla Was.

Z wyrazami szacunku

Kacper Nowicki
Prezes Zarządu Fundacji Varia Posnania

Mikołaj Stefaniszyn
Dyrektor stowarzyszenia Kogutorium

Aleksandra Giska
Prezes Stowarzyszenia Precedens

Jan Pałasz
Przewodniczący Polskiej Rady Organizacji Młodzieżowych